

היכל

גיליון שוביני בגישתו ותרנת
של מרנא ורבנא החתם סופר זי"ע א'

החתם סופר

גיליון כ"ג • פרשת כי תצא • י"ג אלול תשפ"ה

למד את סגידת
החשמה
מקור להצטרף
ללימוד הש"ס
ומשניות
במסגרת
במסגרת

בפתח ההיכל

ועשית מעקה לגגך

בפרשתנו (כח, ה) פ' תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך. ותמהו בזה רבינו (בחתם סופר): "מ"ט לא הזהיר בבתי ישינים, ולמה כי יבנה בית חדש דוקא".

ותירץ רבינו, דהנה בגמ' (חולין קמב) אמר' דאם בשילוח הקן שהיא מצוה קלה נאמר 'והארכת ימים', כש"כ במצוות חמורות. ומעתה הרי אמר' בגמ' (שם) דמהבטחת התורה והארכת ימים א"א שיפול מן הסולם דא"כ 'היכן אריכות ימיו של זה' [ויל"ע שם, דבאמת מוכיחין מזה שם בגמ' דקרא דהארכת ימים היינו לעולם הבא ויל"ע בכונת רבינו בזה], ומעתה: "כיון שצדיקי ישראל כל מעשיהם אפי' דברי חול וטיוול ושחוק הכל מיוחד לשם שמים, ויש בו אריכות ימים ק"ו משלוח הקן, א"כ אינו ראוי שיפול ואין צריך מעקה. ועשיית מעקה הוה כחסרון אמונה כמ"ש רמב"ן פ' בחוקותי לענין רופא ואקרא ורפוא ירפא ע"ש". ובאמת מה דבעינן מעקה הוא מפני כי "לא כל אדם זוכה להיות כל מעשיו בכל רגע לש"ש, ואולי יעלה אדם על הגג ולא יהי' עלייתו בכוונה לעבודת ה' וראוי ליפול וזה צריך מעקה וא"כ אין עשיית המעקה חסרון אמונה".

ומסיים רבינו דזהו אכן כונת התורה 'בית חדש' היינו אותם שיבנו אחר שנאמר פרשת שילוח הקן: "ואומר אני בודאי כל הבתים שמצאו ישראל בכבישתם א"י ה' להם מעקה כי גם האמוריי' עשו מעקה מפני יראתם לנפשם ולעצמם, אך אחר שכ' פ' שלוח הקן וסיים בה והארכת ימים תחשוב בנפשך, אם תבנה אתה בית חדש לא תעשה לך מעקה כי עשיית המעקה יהי' כאלו אתה שם דמים בביתך להסיר בטחונך מה' ולהניחך תחת מקרי הזמנים, על כן אמר לא כן הוא אלא כי תבנה אתה בית חדש תעשה מעקה, אלא תחוש שתשים בזה דמים בביתך כמסיר בטחונך מה', לא, אלא שצריך לחוש שמה דמים הנופל ממנו, פ' הנופל מי שאינו צדיק כל כך נקרא נופל, כמו (איוב יב, ג) לא נופל אנכי מכם".

וע"ד הרמז מצאנו לרבינו בזה דברים נכוחים בדרכי התשובה. בדבריו מתריע רבינו על דרך העבודה הנאותה לבעל תשובה ולכל חפץ לעלות בדרך העולה בית ה'. שחרף ההכרח להעמיד גדרים וסייגים, מ"מ צריך לבחון בעצמו הדק היטב שלא יצא שכרו בהפסדו בריבוי גדרים. וז"ל (תורת משה): "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו, עפ"י משאחז"ל שחייב אדם לעשות גדרים וסייגים ומכ"ש בעל תשובה שצריך לפרוש משבעים שערי היתר שלא ילגע בשער א' של איסור, אמנם צריך לזה שמירה יתירה שלא תהי' השמירה לו למכשול, כמ"ש חובת הלבבות כי היצה"ר ילחום כנגדו להעביר גדרו, וכי יכול לו יהי' לו למודריה לעלות אל מה שאחריו, וממנה אל אחרת, עד שיעגל בגוף האיסור, והוא הבעל גדר יהי' נענש ע"ז הרבה מאוד, ע"ד מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו ממנו. וזה מרמז הקרא כי תבנה בית חדש שתחדש ביתך לשוב אל ה' אזי העיקר ועשיית מעקה לגגך גדרים וסייגים, אך אמנם השמר שלא תשים דמים בביתך שלא ישים המעקה ההוא דמים בביתך כי אולי סוף שיפול הנופל ממנו פן מן אותו המעקה יפול ח"ו".

א' היינאן למה
ב' ויכנס

פנינים מתורת רבינו

עיונים בשיפה בדורה לשולחן השבת

על חומרי העולם הזה, ובזה הזהיר הכתוב "לא תחרוש" מלשון חורש מחשבות (משלי ו' י"ח) בשניהם יחדיו. (חת"ס ויקרא דף ב"ה טור ב').

ארבעה דברים הנצרכים למי שחוזר בתשובה

כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמה את אשתו אשר לקח (כח, ה).

ירמוז על דברים שצריכים לבעל תשובה, ראשון, תחילה התבודדות מחבורת אנשים המטרידים מעבודת ה' ומחטיאים אדם בדבר. השנית, להזהר מחטא אפילו קל שבקלים כמו שכתב בחובת הלבבות (שער התשובה פ"א ופ"ה). שלישית, שלא יחלוק בין הזמנים הללו, אלא הכל יהיו שווים לטובה, שלא יהיה רגע אחת ביום שלא יהיה קבוע לעבודת ה', גם אכילתו ושתיתו ושינה הכל לשם ה' (ועי' מש"כ השל"ה דצוח על אנשים האומרים "בין הזמנים אעשה כך וכך", כי מה לשון בין הזמנים, כל הזמנים שווים לטובה, ע"ש). רביעית, השמחה וההתלהבות בעבודת התשובה, כי העצלות והעצבות בזה הוא עון פלילי. כמו שכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל (להלן כח, מז).

והיינו דכתיב "כי יקח איש אשה חדשה" לחדש כליותיו לעבודת ה' ולשוב אליו, ואז לוקח נשמתו מחדש, כך יהיה דרכו הישר: א. לא יצא בצבא בצבאות חבורת אנשים כי אם בדד ישב. ב. ולא יעבור עליו לכל דבר, אפילו דבר קל לא יעבור מה שהוא אפילו רק ריח איסור. ג. נקי יהיה לביתו שנה אחת, לא יהיה מעורב בהרבה התעסקות, רק יהיה נקי שנה אחת, פירוש זמן אחד (כי שנה לשון זמן כדאי בספר יצירה עולם שנה נפש והכונה על הזמן), והרביעית, ושמח אשתו אשר לקח שיהיה בשמחה כנ"ל. (עה"ת דף צ"ח)

יש שכחה שהיא ברכה

ושכחת עומר בשדה (כח, יט).

לא כתיב "כי תשכח", אלא "ושכחת", כי בשורה טובה נתבשרו בזה, שמרוב צדקתם וזכותם יזכו לשכוח עומר בשדה, כלומר הקב"ה יזמין להם כן בלי כונתם, וזאת כדי שיעל ידי זה יתפרנס העני ויתברך בעל הבית, וכמו שפירש רש"י (כ"ד י"ט) שמי שנאבד ממנו דינר ומצאו עני, הקב"ה קובע לו שכר, וזה ראייה ברורה כי חפץ ה' להצדיקים ולזכותם, ומזמין לו זכויות וברכות בלי כונה.

(דרשות ח"א קצ"ו ע"ב ד"ה פ"ק)

ללמוד מהיצר הרע את הדרך הראוי לתשובה

כי תצא למלחמה על אויבך, וגו', ושבת שבי' (כא, י)

יש לומר ע"פ מה שכתב בספר ראשית חכמה (שער התשובה פ"ה ד"ה ועם) שכשחוטא שב אל ה' בכל לבבו, אל יסגף בתעניתו עד קצה האחרון, רק ילך ממדריגה למדריגה. כי כן הוא גם דרכו של היצה"ר, כשהוא בא לצדיק להסיתו לחטוא, ג"כ בא אליו מעט מעט, היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך, ואל יסיתו בפעם אחת להטות מדרך הטובה אל דרך הרעה, כי בוודאי לא ישמע לו, על כן יבוא אליו מעט מעט.

וזהו שאמר הכתוב "כי תצא למלחמה על אויבך", פירוש ביציאתך למלחמה על היצה"ר שהוא אויבך, "ושבת שבי'", תנהג במנהגו, כמו כשהוא שב אותך לא בא אצלך מיד בפעם אחת שתעשה חטא גדול, רק מעט מעט, כן תעשה גם אתה כשאתה בא אליו לשבותו, אל תבוא אליו עד קצה האחרון בפעם אחת, כי תפסת מרובה לא תפסת.

(תו"מ השלם דף ק"א)

אין אדם שיכול להתיימש מן התשובה

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחריך, ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו, ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרוש אחיך אותו והשבותו לו (כב, א-ב).

יש לפרש שלא יראה בעיניך ח"ו שנשמת אחיך 'נדחים', ואין לה תקנה ח"ו, ועל ידי זה 'והתעלמת' ממנו לייאשו מתשובה, חלילה, אלא אפילו 'אם לא קרוב אליך ולא ידעתו' פירוש שהוא בתכלית הריחוק, מכל מקום 'והבאתה אל תוך ביתך', כמו שעשה ר' יוחנן לריש לקיש (כ"מ פד), וכאשר עשה הלל לאותו גר (שבת ל"א), 'עד דרוש אחיך אותו', פירוש, לסוף הוא ידרוש אותך ללמוד דרכי תשובה 'והשבותו לו'.

בשעת עסק התורה אל יחשוב בעניני עולם הזה

לא תחרוש בשור וחמור ויהיו (כב, י).

פירוש שלא יחשוב מחשבות עולם הזה כשהוא עוסק בעסק התורה, כי עסק התורה וענינה נמשל לשור (כמאמר חז"ל ברכות נ"ו ע"ב הוואה שור נוגחו בחלום יהיו לו בנים המנחמים בתורה), כי השור הוא עיון התורה, וחמור מרמז

חייגו:

0733.454.678

1778 1778 1778

ארה"ב:

1-605.615.70.10

טעמו ודאו כי טוב

מאות שיעורים חדשים, שיחות, וסיפורי קודש מתורת מרנא ורבנא החתם סופר זי"ע א'

לש"ק אידיש אנגלית צרפתית

כמו"כ תוכלו בקו זה להירשם לקבלת הגיליון, ואפשרות מענה על מדור 'לחידודא'

קו היכל
החתם סופר

ואתפלפל' כדת

עדברי נאוי הדורות העלפלים בתורת רבינו

ספר 'מסורות חדשות' - לבעל הלבוש? (ב)

רבינו על משמר כבודם של השואל ומשיב וגיסו הרמ"ז איטינגא

רבינו דן לשריפה את מחברת דובר מישרים • הצטדקותו של ר"ז ומכתבו לרבינו • הגאון האמתי מכלל דאיכא לאו אמתי...
• רבינו מעיד על עצמו שכל מעשיו במרוצה חוץ מהרצת התורה לתלמידים

זה, הנה יושב גדול הדור זקן ויושב בישיבה ומקבל מכתב מר ושנון מאת ת"ח צורב שבכמה מקומות הסיגנון רחוק מלהלום כבודו של הח"ס, ומרן חס על צערו של הלה, וטורח לערוך מכתב הצטדקות ופיוס...

ואכן כשקיבל ר"ז מכתבו של רבינו נחה רוחו, וגם השיב לרבינו מכתב ארוך [בתאריך ט"ז מרחשוון תקצ"ב] בו כתב בין השאר 'חי נפשי כי בהשיגי מכתבו כמעט אחבקוה ואנשקוה ואשמח לקראתו כמוצא שלל רב, ונתתי הודאה לאל עליון שהשאיר לנו שריד מענותותי קמאי, ואותי זיכה לדבר אתו במכתב, ועל דא מתלין אמרין עשרה קבין ענוה ירדה לעולם תשעה נטלו רבנים אמיתים וא' מי יודע אם נשאר עוד, ולא אמצא עוד בדבריו פגיעה בכבודי, אף אם יבזיז ויקללני יען אדע כי מאהבתי ייסרני וכאב את בני רצני...'.

כמה גריגרים מתוך מכתבו השני של רבינו לר"ז

ועתה נעתיק כמה פנינים מתוך מכתב הצטדקותו של ר"ז ותשובתו השניה של רבינו. ונתחיל מן המאוחר, במה דסיים רבינו, ומתייחס לתואר שכינה אותו ר"ז בראש מכתבו 'שלום להרב הגאון האמתי'. וכתב לו רבינו על כן: "בקונטרסו קרא תגר על תואר גאונים, ידע מעלתו מיום שהורגלו בני מדינתו בתואר 'גאון אמיתי' גילו ופרסמו שסתם גאון אינו אמתי, אבל חוששני שגם אמתי אינו אמתי..."

הנה עיקר מענינו של ר"ז הוא על מה שכתב לו רבינו במכתב הראשון: "ואם לא גמרו מעשיהם בטוב ונתעצלו במעשיהם, גם גנבו מספר פלוני ופלוני מה לו ולהם, מה איכפת ליה להמדפיס הזה בזה, לא האמנתי שיש כיוצא בזה בעדת ה'". וכתב לאמר שודאי אכפת לו להוציא האמת לאור תעלומה. ושכן מצאנו בראב"ן שהשיג על הרמב"ם והר"ה את הר"ף ולא אמרו "מה אכפת ליה". אמנם על זה מעמידו רבינו על דרך האמת: "הנה מ"ש שכל כוננתו לש"ש רק ומה שהביא רא' מראב"ד ורש"ל אין רא', דהתם חששו לשגגת הוראה שימשכו אחריה. משא"כ הכא". וגילה לן רבינו את דרך היסוד ב'מחקר' עפ"י דרך התורה, שכל מה מעלת המחקר אצל חכמי האמונה, שרואים במחקר וחשיפת השקר כמטרה לעצמה, לא כן אתנו, אלא כל שאין בה שינוי מדין תורה או מדרכי התורה, נקוט בידך טענת 'מה אכפת ליה'. ועל תכה זולתך בקולמוס מחקרך.

ועל מה שטען שכונתו לש"ש, כתב לו רבינו "ומ"מ אם כוננתו לש"ש יחי' שכרו כפול מאת ד' ית' דאינו מקפח שכר אפי' שיחה קלה נאה". ואף דסוף סוף יצא לקולל כמוש"כ רבינו, מ"מ כיון דכוננתו לש"ש יחי' שכרו רב. וזבה ביאר לו רבינו מה דכוננתו קהלת בדבר ר' ע"י אַתְּ כַּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֵא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל עַמָּלָם אִם טוֹב וְאִם רָע" (שם יב, יד). דאכן אין ביאורו שהקב"ה בוחן את כל המעשים אם הם טובים או רעים. אלא אדרבא, הקב"ה בוחן את כל המעשים הרעים ואת המעשים הטובים, אם המחשבה שבהם היה לטוב או למוטב. אם טוב היינו שהקב"ה בוחן דבר טוב אם מחשבתו גם טובה או שמה רעה. ולאידך"אם רע היינו שהוא בודק גם המעשים הרעים, שמה מחשבתם היתה לטובה. ואם אכן לטובה היא, שכרו כפול ומכופל. ונמצא קהלת מסתיים בדבר טוב.

זה חלקי כו' ויתר הדברים אני עושה כהולך ע"ג גחלים

והנה ר"ז כתב לרבינו זי"ע, שהוא רואה על מכתבו שבמרוצה כתבו, ובסוף התשובה השניה החזיר לו רבינו דברים בזה, וכתב לו דברים אשר יש בהם דברים איתנים לדידן: "אבל אמת מ"ש מעלתו וכפל ושלש על כי בחפזי אני כותב. וכן הוא אז וגם עתה וכל כיוצא בזה, כי אין הדברים ספונים וחשובים בעיני בלבול זמני ולענין בהם כלל אני זקנתי ושבתי ובעו"ה לא זכיתי למאור תורה ואין לי פנאי לחבר חיבורים ולא לגלות שגיאות אחרים. אך זה לי משנת תקמ"ו [אז היה עדיין רבינו בקהל פרוטטין] ואילך מלמד תינוקות אני עם בחורים עד שיגיעו ויבינו שאין בי ממש אז יבואו וישמשו אחרים תחתיהם. וזה חלקי אשר ישאר אחרי, ויתר הדברים אני עושה בחניצה כהולך ע"ג גחלים ואגב שיטפי רהוט לי גמרא לפעמים והאמת אתו עמו בזה..."

רבינו בהגיע אליו קונטרס דובר מישרים בבית הדואר כאב לבו על כך מאד מאד, וכמו שמעיד במכתבו דלהלן "ולגו עיני דמעוה", וחרה לו מאד על ביזוי כבוד התורה של הגאונים המובהקים המהדירים. וכעבור תקופה כשנודע לו מי הוא הכותב שיגר אליו איגרת נזיפה בלשון חריפה מאד, כאשר בסיומו כותב לו רבינו "לא יבקריני עוד במכתבו כי לא אשיב לו". המכתב הלז נדפס בספרו של ר' זכריה יאללעש "התורה והחכמה" (עמ' 548), שם כותב המו"ל [אחר פטירת ר"ז] שהוא כשלעצמו חפץ לגנוז האגרת מפני לשונו הקשה של רבינו נגד ר' זכריה, אך בנו של ר' זכריה דרש בתוקף להדפיסו "באומרו כי גערת חכם כבעל חתם סופר לכבוד יחשב, ומה גם שהוא יודע נאמנה שאביו ז"ל היה מתכבד ומתפאר בזה, ומרגל בפומיה 'המכות האלה הוכיחי בית מאהב'. וז"ל מכתב רבינו: שיל"ת ב"ה יום ג' ו' תשרי תקצ"ב. שלום וכו' מו"ה זכרי' ישעי' כ"ץ נ"י."

על שני דברים נצטערת זה ירח ימים. א' על שלא הקשבתי משלומי אחר המגפה דשם, וב' ולגו עיני דמעוה יודע ה', על שהשיגוני ב' פעמים על הדואר ספר קטן נקרא דובר מישרים בעוה"ר, אוי לעינים שכך רואות. יש ויש אנשי בליעל דורשי רעות מחפשי מומין, וכי מה לו למחבר הזה לפגוע באנשים האלו, ולהלבין פניהם ברבים בדפוס באופן שלא יוכל להשיב עוד לעולם, והם לא חסא[ו] בה' כמה ספרי מינים נדפסו על ה' ועל תורתו, כמה רשעים אפיקורסים איכא בעולם, מי פגע בהם, מי נגע בהם. וזה מחמת קנאה טרח ויגע למצא עונם של אלו, ולגלות קלונם, ולהראות לרבים שאין זה קונסט, כי יכול לעשות ע"י ציורי דפים. ומה לנו בכך מ"מ היה לנו לישועה במקצת, ואם לא גמרו מעשיהם בטוב ונתעצלו במעשיהם, גם גנבו מספר פלוני ופלוני מה לו ולהם, מה איכפת ליה להמדפיס הזה בזה, לא האמנתי שיש כיוצא בזה בעדת ה'. וגם בק' לבוב אחר המגפה דשם וקודם ימים הקדושים לא נתיישר הבליעל הזה, ואין נצפה על הגאולה אם שנאת חנם בלי מצות שולטת בינינו. הנני מעיד עלי השיל"ת שהייתי מצטער מאד מזה איך בקהל הלז לא נמצא מוחה ביד זה המדפיס, ואפשר הגאב"ד הצדיק לא רצה להכניס את עצמו, הואיל והוא קרוב להמדפיסים ההם שלא יחשדוהו, אבל שארי בני תורה ויראה הפסו תמו.

אך שבוע העבר קבלתי מכתב משם שהוא הצעיר זכרי' ישעי' כ"ץ הוא המדפיס, ובקש ממני על זה לעמוד בפרץ, ושאלה שלא כהוגן היא, כי מה אני יכול לעשות חוץ לגבולי. עכ"פ שקטתי מצערי, כי אמרתי הרבה ילדות עושה, וארז"ל (ב"ב קל"א ע"א) ילדות היתה לי והעזתי פני, רק על אחב"י שלא מיוח בבניהם, ואוי לתרבות רעה בביתו של אדם שקשה ממאה מלקיות. עכ"פ הנני אומר לו יתקן את אשר עוית, וישרוף הספרים על האח ולא ילאו פני החוצה. לא יבקריני עוד במכתבו כי לא אשיב לו עכ"פ, ואם יהיה לי עסק עמו יהי לו אשר לו, וה' הטוב יכפר בעד.

הכ"ד משה הק' סופר מפפ"ה ד"י אוהב מאז

הצטדקותיו של ר' זכריה ומכתבו השני של רבינו

כמובן, שכקיבל רבי זכריה את אגרת התוכחה מאת רבינו, נבהל נפשו מאד, ומיהר לשגר מכתב ארוך פי כמה לרבינו (עי' בספרו התורה והחכמה שם עמ' 42-80, וכן מכתב רבינו דלהלן מובא שם), בו הוא מצטדק ומתיר עצמו, שכונתו בפרסום קונטרסו הוא לש"ש, וגם מוסיף להביא ראיות מראיות שונות שכך נאה ויאה לעשות להוציא האמת לאור עולם. ואף על כבודם של השו"מ ורמ"ז טען ר' זכריה שכבר היה לעולמים כן שביקרו חכמים את ספרי חכמים אחרים ולא חשו על כבודם. ועוד אריכות רבה.

כשקיבל רבינו את מכתבו אשר כתב בכאבו כי רב ובמר לבו, חזר רבינו ושיגר אליו [בימים מ' מרחשוון תקצ"ב] מכתב שני, בו הוא אווז בידו את החבל משני הראשים, גם ממשיך לייסרו בשבט מוסר, אך גם מנחמה ומרגיעו שאם אכן כונתו לש"ש נאה ויאה. הטיב לבטא זאת העורך בקובת 'האהל' (חלק נה-נו עמ' ע"ד): "תכונת נפשו העדינה של מרן הח"ס משתקפת במכתבו

מדור נושא פרסים: הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודות

חידות עיונים עתירת רבינו זי"ע

פי יקרא קו צפור לְפָנֶיךָ: מה הדין הפוגע בשבת בקו האם חייב לשלח האם ולוקח הבנים שהם מוקצה, או לא, ואמאי.

ש"ת חתם סופר א"ח סי' ק

רשימת הזוכים לחודש אב:

פרס ראשון: כריסטי טיסה לציון רבינו החתם סופר בפריעשבורג

הרה"צ משה לוי שליט"א כולל באיאן ירושלים עיר"ק

פרס שני: 4 זוכים כל אחד בסך 500 ש"ח:

הרה"צ צבי שמעון קרול שליט"א אשדוד

הרה"ג שמואל בולג שליט"א בני ברק

הבה"ח דוד רוטברג הי"ו ישיבת פונוביז בני ברק

הבה"ח יואל צבי ברמינקא הי"ו אשדוד, ישיבת בעלזא אגריפס ירושלים

בין המשיבים בחודש אלול, תתקיים הגרלה

פרס ראשון: 1,000 ש"ח
פרס שני: 3 זוכים כ"א בסך 400 ש"ח

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

1. בנדרים פלוס בקטגוריית "היכל החתם סופר"
2. בטלפון 0733.454.678 שלוחה 4 (לאחר בחירת הספה)
3. במייל CH3131325@gmail.com

יש לציין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.

יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קדושיים

שבחי ערן ו"ע בפי צדיקי וצאורי הדורות

הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זצ"ל (ב)

איני מבית בספרים החדשים
זולת החתם סופר ואריה דבי עילאי

הגאון מנאסיד, בשם הרב הקדוש מרן אדמו"ר בעל דברי יחזקאל זצ"ל משינאווא שאמר בזה"ל: "אין קיק נישט אריין אין האנטיגע ספרים, נאר אין אזא שטייגער ווי חתם סופר וואס עהר איז בע'טעמ'ט, און אין ארי דבי עלאי כו'. [איני מבית בספרים החדשים רק בסוג ספר כזה כגון חתם סופר אשר הוא מתוך ומוטעם, וכגון ספר אריה דבי עלאי וכו'].

עובדא נוראה שסיפר הרה"ק משינאווא על רבינו

סיפר כ"ק דודי הרה"ק משינאווא, שהגאון בעל חתם סופר זצ"ל דרש פעם בפריעשבורג בשבת הגדול, ובתוך הדרשה אמר שמצה מומז על הניח טוב וחמץ על היצר הרע ואין חילוק ביניהם רק במשהו, היינו הנקודה שבין אות ח' לאות ה'. היה שם איש בליעל אחד שהיה רגיל להתלוצץ על דרשות חתם סופר, והיה נקרא בפי כל בשם 'חוקר', כי היה חכם בעיניו ותמיד היה חוקר חקירות. לאחר דרשה זו התלוצץ ביתר שאת על ענין זה, עד שהגיעו הדברים להחתם סופר. נענה החתם סופר ואמר הנה מהו החילוק בין 'חוקר' ל'הוקר' [איש גיבן]. גם כן רק במשהו שבין אות ח' לאות ה'. בעת שאמר דבר זה, היה איש הנ"ל בחדר העליה שלו, ונפל מכל המדרגות ונעשה לו אז 'הויקער' ל"ע.

חמדה גנוזה ח"ב

תולדותיו

פרקי חיי רבינו זצ"ל

חיי ומשפחתו (ט) - נישואיו השניים

הגאון ואין בפיהו נכלות שוא, ונוסף לזה שהוא חד מגאוני זמנינו המפורסמים, בכך הסכמנו כולנו רו"ט בתוקף זה שראוי להחשיבו מיוצאי חלצינו, ולמנותו כאחד מבני קהילתנו יצ"ע עם זוגתו הרבנית וכל יו"ח, וכהיום דלמטה שקבענו אותו לעיין במילי דציבורא כתבנו להרב הגאון הנ"ל איגרת שלומים, וכבדנוהו בחזקת הקהלה הנ"ל.

ולראייה לתוקף באנו עה"ח פה ק"ק אייזנשטאט יום א' לקימת סליחות שנתקע"ד לפ"ק. ... מענדל יאנאוויץ, מרדכי וויעסבאדען, דוד הק' ממשפחת ברייער, הק' יוסף בר"מ בונצלא, הק' יהושע בן מהר"ל זצ"ל.

פנקס אייזנשטאט, הועתק בזכרון למשה עמ' 90

אגרת מאת הג"ר שלמה אייגר בתקופה הראשונה אחר נישואיו

פאר הזמן והדרו, הוד והעת וזוהרו, עטרת ישראל וכוותרו כבוד יד"נ וצור לבבי הגאון הגדול המפורסם צדיק וישר ע"ה פטיש החזק מו"ה משה סופר נ"י לנצח, אבדק"ק פרעשבורג.

... בטרם אסיים מכתבי הנני לתת בזה להדר גאונו מר גיסי יחי' רבוי תודות נפשי על גודל טובו אשר הפליא חסדו לי לקרבני זרועו לאמור עם מכתבו, ידידי ורעי אתה אהבת עולם אהבתך נפשי קשורה בך נצח, נפלאתי על המראה למה זה אמצא חן בעיני אדוני גיסי הגאון יחי', להכירני לכרות ברית אהבה עמדי ואנכי רך וצעיר אני לימים, לא למדתי חכמה ודעת קדושים לא אדע, אם לא כי במקום גדולתו דהדר גאונו שי' תמצא ענוותנותו. כן תבענה לו שפתי תהלה ורב תודה על הברכה אשר האציל לי ביקרת דבריו הנעימים היקרים לי מפז ומפנינים. ועל ברכתו ברח אשיבני מעמקי נפשי, יתן לו ד' מצמידתו אחותי הצנועה תי' זרע אנשים כשרים כמוותו מאירים פני תבל בצדקתם ותבונתם מלאה ארץ. עוד ייטיבו אלקים שמם משמו ויגדל כסאם מכסאו, ועיני אדוני רמ"נ יוצלעו ועיני מר אבינו הקדוש נ"י ועיני אני הצעיר עבדכם ראות, אמן כן יעשה אלקים, וכה יוסיף כנפשו הטהורה וכעריגת וברכת לב ונפש גיסו הקשורה בנפשו דורש טובו. הק' שלמה שו"ת רבי שלמה אייגר, ח"ב, כתבים סימן כ

רחוב היהודים באייזנשטאט

נוסח התנאים שנעשו בעת חופת רבינו בזיו"ש

למז"ט יציץ ויפרח וכשמש יזרח, אלו דברי התנאים אחרונים שנדברו והותנו בין שני הצדדים בשעת החופה ביום דלמטה, דהיינו בין ה"ה הרב הגאון המפורסם המאוה"ג אבדק"ק פ"ב מה"ו משה פראנקפורט בן מורינו הרב מה"ו שמואל זצ"ל צד א', ובין הגאון המפורסם הרב המאוה"ג מה"ו עקיבא איגר ובתו האלמנה הרבנית מרת שרל תי' צד שני, ובפנינו עדים חתומים מטה עשו הצדדים קנין גמור אגב סודר וכו'. א', ה"ה הגאון מה"ו משה הנ"ל נשא וקידש במז"ט את האלמנה הרבנית מרת שרל תי' וכו' והכניס לנדן שלו את כל רכושו והונו שחננו השי"ת והתחייב להשתדל שטר חליצה מאחיו בחנם בלי מחיר כסף כלל - ב', ה"ה הגאון מהרע"ק איגר הנ"ל, הכניס לנדן בתו סך שנים עשר מאות זהובים רייניש קוראנט געלד ומלבושים נאים וצעופים ורדידים, ומעתה וכו'. פק"ק א"ש יום ה' כ"ג מרחשון תקע"ג לפ"ק הכל שריר וקים - הק' עקיבא גינז מא"ש. (חתימת שני עדים).

חוט המשולש עמ' עה בהערה

רבינו מבקש להימנות בקהל אייזנשטאט בזכות זוגתו הרבנית

אחרי חתונתו עם הרבנית שרל, כשכבר חזר לממלכתו בק"ק פרעשבורג, ביקש הח"ס מפרנסי הקהילה דק"ק אייזנשטאט זכות להימנות ולהכתב בפנקס הקהלה כאחד מקהילת אייזנשטאט, היות ואשתו הרבנית מרת שרל שהיתה בת הגרעק"א - נצר יליד הקהלה דק"ק א"ש, לפנינו העתקה בענין זה מפנקס דק"ק א"ש:

למען יעמוד ימים רבים למשמרת הוחרט בעט ברזל ועופרת, דבר טוב וקיים לדורי דורות, היות שהרב הגאון האמיתי והמפורסם אב"ד דק"ק פ"ב כמוה"ר משה פ"פ [פראנקפורטער] שאל נשאל לנו על צד בקשה נדון הזכות וחזקת הקהלה שמן הראוי להינתן שם ויד בה, בזכותה דאשתו הרבנית אשר היא נצר מילדי קהילתנו בת הרב הגאון הגדול המפורסם כמוה"ר עקיבא עגער נ"י בן המנוח הרבני מו" משה גינז זצ"ל מפה. וכאשר אנחנו רו"ט החו"מ נו"נ בדבר מצאנו כנים דברי הרב

ארבעים יום ליומא דהילולא!

לקראת סיום ההדשמה

מהרו להצטרף לרבבות שכבר הצטרפו

פרויקט חלוקת לימוד הש"ס העולמי

לזכר ולזכות נשמתו הטהורה של מורא החתום סופר זצ"ל

הגרלה יוקרתית על עשרות אלפי שקלים במזומן, ועוד פרסים רבים יקרי ערך!

20 דף מורא: מקנה לכם כרטיס הגרלה אחד.
40 דף מורא: מקנה אחדים בשלושה כרטיסי הגרלה.
60 דף מורא: מקנה לכם שישה כרטיסי הגרלה.
100 דף מורא: מקנה לכם עשרה כרטיסי הגרלה.

בין כל המשתתפים יתקיים גיטו"ג הגרלה על 3 כרטיסי גיטו"ג לציון חק' בפרעשבורג

הגרלה מיוחדת במינה:

50 כרטיסי ספר בשווי 100 ₪

50 כרטיסי ספר בשווי 70 ₪

כל חמישה פרקי משניות יזכו את הלומד בכרטיס הגרלה אחת

מבצע לימוד משניות

לזכר נשמת רבינו החתום סופר זצ"ל

עניינא דיומא

שיעבי אור עחי רבינו בתקופה זו

אחת מהתשובות הנודעות של רבינו נכתבה בשבוע זה, ביום ט"ז אלול תקפ"ט, ונדפסה בשו"ת חת"ס ח"ו סימן ל"ז, התשובה עוסקת בפנינו של הגה"ק רבי מרדכי בנעט זצוק"ל מקברו בעיר ליכטנשטאט.

הכל החל כאשר הגה"ק רבי מרדכי בנעט שכיהן כרבה של ניקלשבורג משך כארבעים שנה, נסע בשלהי שנת תקפ"ט לנוח בעיר המרפא קארלסבאד, ושם לדאבון לב כל ישראל נסתלק לגנוי מרומים ביום י"ג מנחם אב. לאחר פטירתו רצה בנו רבי נפתלי ששה עמו שיעבירו את גופו הטהור לקבורה בעיר כהונתו ניקלשבורג, אולם השלטונות מיאנו לעניין רשיון להעבירו לשם, בליט ברירה החליטו לקברו בבית החיים ב'ליכטנשטאדט' הסמוכה לקארלסבאד, כאשר בנו מכריז בעת הלוייה נוכח כל הקהל, כי הוא על תנאי, ואם יתאפשר בהמשך יעבירו את אביו הקדוש לקבורה בעיר כהנתו ניקלשבורג.

ואכן לא עבר זמן רב, ובני המהר"מ פעלו מול השלטונות, והשיגו רשיון להעביר את גופו הק' של אביהם לניקלשבורג עירו, אך כאן התעוררה מחלוקת גדולה, כאשר בני קהילת ליכטנשטאט לא הסכימו לוותר על הזכות שנפלה בקרבם, ופתחו בפולמוס הלכתי נרחב לאסור להעביר את הקבר.

לאחר שבני מהר"ם דיברו על לב אב"ד ליכטנשטאט, הסכימו להציע מחלוקתם לפני שלשה גדולי הדור, הלא המה רבינו החתום סופר, חותנו רבי עקיבא איגר, ובי דינא דק"ק פראג שבראשה עמד הגאון רבי שמואל בן הנוב"י.

ואכן בתשובה זו שהזכרנו, יצא רבינו החתום סופר להתיר את העברת גופו, והאריך לנמק את ההיתר (אולם התנה שיעשו כדבריו רק אם יסכים עמו עוד דעה אחת. ובפנקס ח"ק דק"ק קנלשבורג מופיע שאכן הגרעק"א הסכים עמו להיתר זה), ואמנם, לאחר זמן ביום י"ב לחודש אדר שנת תק"צ העבירו את ארונו של מהר"ם לניקלשבורג. אריכות נוספת בפולמוס נרחב זה, הארכנו בגיליונות פרשת חוקת-בלק במדור 'ואתפלל כדת'.

1 בקו "היכל החתום סופר" שלוחה 5 אר"י 0733.454.678 * אר"י 10.615.70 1-605

2 בעמודות 'צדדים פלוס' בקופת "היכל החתום סופר"

3 באימייל: a0733258665@gmail.com

לפרטים והרשמה:

היכל המעשה

עבודת ספרי הוד עקדושת רבינו ז"ע

מוצא שפתך תשמור

לא קלה היתה הדרך, ארבע שעות מפרכות של טיפוס על הרים וגבעות על שבילי יער לא סלולים, הסתיימו בסופו של דבר, וכך עם אור ראשון הגיע המוהל לכפר, נוסף זיעה אך מלא בסיפוק קדוש. טבל בנהר, התפלל שחרית כוונתיך בבית הכנסת המקומי, שם עדכן את הש"ך כי אין אומרים תחנון, בעל ברית הוא היום.

לאחר התפילה, ניגש אליו הגבאי בסבר פנים יפות. "שלום עליכם, ר' מיכאל המוהל! מה מעשיך בכפרנו הקט, ומה פשר התחנון שלא אמרנו היום?"

"זכי מצוות מילה קלה בעיניך?" השיב המוהל בתימהון.

פניו של הגבאי החווירו. "מילה? מי עורך ברית בכפרנו ואינני יודע? אולי טעות נפלה בפנקסך, ושמתך מיועדת לכפר אחר?"

קרח נורא החל לחול בליבו של ר' מיכאל. הוא מיהר לביתו של ידידו ר' מיכאל השוחט, ודפק על הדלת ברגשות סוערות. אשת השוחט פתחה את הדלת, ועל פניה הבעה של מבוכה... בתוך דקות התבררה התרמית הנוראה. לא בן נולד לר' מיכאל השוחט, כי אם בת נוספת. ה"בין" שעליו דיבר לא היה אלא "עצם" (בין בידיש), רמז ל"עצם התקועה בגרונו" מרוב צער על שלא זכה לבן זכר...

הוא חזר לצון. ליצנות והיתול עם השלכות מרחיקות לכת עבור המוהל מסכסן. בדיחה עצובה שנולה ממרירות ליבו--

ר' מיכאל המוהל עמד שם כאבן דומם, כעס, עלבון וצער צורבים את ליבו. כיצד ניתן להתל כן באדם? כיצד ניתן לעשות ליצנות ממצווה כה יקרה? וכי הזמן שלו אינו יקר, ארבע שעות הלך בשמש הקופחת! בלא אומר, הסב את פניו ועזב את הכפר ברוגז ובכאב.

השמועה פשטה כאש בשדה קוצים. הכפר געש ורעש. היו שאמרו כי אדם המסוגל למעשה כזה, יראת השמים שלו מוטלת בספק ואין לסמוך עוד על שחיתותו. אחרים לימדו עליו זכות, כי מרוב צער ויגונו אמר מה שאמר.

כשהצדדים באו לידי מחלוקת חריפה על המשך כשרות שחיתותו, הובהלה השאלה לשולחנו של אביר הרועים, רבינו ה"חתם סופר" זיע"א בפרשבורג.

בכבוד ראש שמע מרן את פרטי המעשה, היטב חרה לו לרבינו על השוחט שהיטל באיש נכבד והפכו ללעג וקלס, מה גם שהונאת דברים יש כאן. ולאחר ביורור ארון הוציא רבינו את פסק דינו הברור "השוחט ר' מיכאל לא יאחז עוד בסכין השחיטה, ולא ישימש במלאכתו, ולא זו בלבד אלא אף ראוי לגדולו ולהחרימו עליו יכנס לבית הכנסת! וזאת עד אשר ישוב בתשובה שלימה, ויפייס את המוהל בממון ובדברים על הצער שגרם לו".

כי מוצא שפתך תשמור! קדושה וליצנות אינם יכולים לדור בכפיפה אחת...

(מקור: שו"ת חתם סופר סי' קע"ו)

בסמטאותיה העתיקות של העיירה העלישטאבע שבהונגריה, ידועים היו שני דמויות, שני עולמות, מגולמים בדמותם של שני יהודים, שניהם עוסקים במלאכת קודש. שנים אוחזים בסכין. ושניהם זכו בשם זהה "רבי מיכאל".

האחד, ר' מיכאל פשקז, איש גבוה ותמיר היה, תנועתו מהירות כחץ מקשת, ודיבורו במשורה. שתיקתו הייתה רבת הבעה יותר מאלף מילים, ויראת השמים הטהורה ניבטה מעיניו הרציניות. מוהל מומחה היה רבי מיכאל בקי וחרוז במצוות המילה אותה עשה לשמה, מבלי ליטול פרוטה, ועליה מסר את נפשו. שמחה של מצווה האירה את פניו כל אימת שזכה להכניס עוד ילד יהודי בבריתו של אברהם אבינו.

והשני, כאמור גם הוא ר' מיכאל שמו, ר' מיכאל ראב, אך הוא היה ההיפך הגמור מרבי מיכאל הראשון המוהל. ר' מיכאל לבית ראב שימש כשוחט דמנא, הוא התגורר בכפר סמוך לעיר העלישטאבע. איש נמוך קומה ועגול כחבית היה, ופניו קרנו תדיר בחיוך רחב. פיו לא פסק מלדבר, ועל לשונו היו תמיד דברי צחות ומילי בדביונות. למרות טבעו הקליל, היה ירא שמיים ודקדק במלאכתו כראוי.

יום אחד נכנס בעוד רבי מיכאל המוהל צועד ברחובות העיירה בארשת פנים רצינית, בא והיפיע מולו ידידו מיכאל השוחט, והנה על פניו נסוכה שמחה שטרם נראתה כמותה. המוהל שידע היטב את צערו הגדול של חברו השוחט על כי התברך בשמונה בנות וטרם זכה לבן זכר, הרים את עיניו בשאלה. "מזל טוב, מזל טוב!" קרא השוחט בקול מתורנן.

"על מה השמחה?" השיב המוהל, וליבו כבר מנבא לו טובות.

"אמש יקדה אשתי ב'ין!" הכריז ר' פייביש בלשון ילדות.

כשלהבת אש האוחזת בגבעולי קשי יבשים, התלקחה שמחה עצומה בליבו של ר' מיכאל המוהל. פניו הרציניות אורו, והוא קם ממקומו וחיבק את חברו. "בן! סוף כל סוף! ברוך הטוב והמטיב!" יי רצון שתזכה לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים!" בירכו בחום שאינו מצוי אצלם.

"אמן כן יהי רצון", השיב השוחט בחמימות, "ומה דעתך, ר' מיכאל, לכבדני ולהיות אתה המוהל?"

בלי היסוס, נענה המוהל בשמחה. "לעונג הוא לי!", לחש לעצמו, ומיד רשם בפנקסו את פרטי המקום והזמן. הוא ידע כי הנסיעה לכפר מגוריו של השוחט ארוכה ומפרכת, מה גם שימי הקיץ הלוהטים היו אלו, אך אהבת המצווה דחקה בו ודחתה כל שיקול אחר.

אתא ובא יום השמיני, עוד בטרם עלה השחר, הזדרז המוהל ויצא לדרכו ברגל, סומך על בוראו כי "שלושי מצווה אינם ניזוקים".

הליכות והנהגות

נדברי וענה רבינו ז"ע

חודש אלול

מ"ם לשי"ח, נעשה משי"ח, שמקרב הגאולה (דרוש לערב יו"ה" שנת תקנ"ב, נדפס בספר הזכרון להחתם סופר).

נקבע לימי סליחה ותשובה כדי לבטל גזירות

ימי חודש אלול נקבעו כימי סליחה לדורות עולם מאז שמשנה רבינו ירד והחזיר את ישראל בתשובה בימים אלו על מעשה העגל (עי' גם בדברי רבינו בחת"ס עה"ת פרשת עקב עה"פ וישמע' ה' אלי, דף מ'), ונקבעו כן כדי שיחזרו בתשובה ויתבטלו גזירות קשות, ולכן ר"ת אלול "אני להרוס ואתה לבנות" (חידושי חת"ס עמ"ס גיטין מהדו"ק דף כ"ב ע"א ד"ה הנה, וע"ש דאף שבגמ' שם אמרו "אני להרוס ואתה לבנות" דאנו ראוי לעשות כן, היינו דוקא בעיני עוה"ל, אבל לבטל גזירות ע"י חזרה בתשובה, והרבות תפלות ובקשות, זהו מדרך הצדיקים).

"ברכת השנים" בחודש אלול

רבינו בתשובותיו שנכתבו לשואלים בימי חודש אלול, היה חותם ב"ברכת השנים" (כן מצינו במ"פ בכבתי רבינו, דאף לדוגמא בשו"ת א"ח סי' ס"ב, מר"ח אלול קפ"ח, וכן הוא בשו"ת י"ד סי' ר"ד, וסי' ר"כ, וסי' רצ"ט, ובאה"ע ח"א סי' כ"ב, וסי' קכ"ט, וכן עוד פעמים), ויש שמצינו שכתב כן כבר מתשעה באב ואילך (ראה שו"ת אבה"ע ח"א סי' ק"ז, בסיום התשובה בירך ברכת השנים כן אב שנת תקפ"ט, וכן העיר באוצרות הסופר קובץ כ' עמוד צ"ז).

הפטורה בר"ח אלול שחל בשבת

אם חל ר"ח אלול בשבת, יש שכתב שרבינו אמר הפטרה "השמים כסא" (כדעת הרמ"א סי' תכ"ה ע"י א' סידור חת"ס, חודש אלול, ומקורו מהגה"ה השו"ע א"ח סי' תכ"ה), ויש שהעיר על דבריו, והוכיחו כי רבינו הורה להפטיר "עניה סוערה" (כדעת השו"ע סי' תכ"ה שם. ע"י במועדי הסופר פ"ב הערה א').

הפטורה בשבת ערב ר"ח אלול

כשחל ראש חודש ביום ראשון, ושבת הוא ערב חודש, יש מי שכתב שרבינו נהג לומר הפטרה "מחר חדש" (ראה ספר מנהגים להגרע"מ סופר, פ"ד הערה א' שכתב ש'כנראה' כן נהג רבינו, שכן מצינו בחת"ס עה"ת פרשת ראה שפירש הפטורה זו, ושכן נהגו בק"ק פפד"מ).

סדרי לימוד בחודש אלול

רבינו היה מסיים כל ששה סדרי משנה מרח אלול עד יום הכפורים, ולמדו עם פירוש עץ החיים, וחזר על כולי תלמודא בדרך קצרה בימים אלו, ש"ס בבלי וירושלמי ספרא וספרי ותוספתא (עדות בנו הגה"ק רבי שמעון סופר זצוק"ל, שכן שמעו בעצמו פי אביו רבינו חת"ס, נדפס בהקדמת דרשות חת"ס להגרע"מ שטערן, ובאבני בית היצור דף כ"ג ותלמידו רבינו נתן מכתב הנדפס באוצרות הסופר קובץ י' עמוד ק"א אות כ"ה, שרבינו היה לומד בכל ימים אלו ח"י פרקי משניות בכל יום, לבד מכל שאר לימודיו), ובישיבתו היה חוזר עם התלמידים בימי חודש אלול על כל הנלמד במשך השנה (כלשון רבינו בשו"ת ח"א סי' כ"א "והנהו יומא דכלה ינהו, דהורגא כלכולה תלמודא דגריסטא באי שתא, כי כן דריכנו").

מראש חודש הוא הכנה לראש השנה
גם מי שהולך שובב בדרך ליבו כל השנה, מראש חודש אלול ואילך צריך להכין עצמו לראש השנה, שלוש יום קודם, להיות שתולים בבית השם, וכמו שאמרו שהנוטע אילן צריך לחד מ"ד שלוש יום לקליטה (דרשות חת"ס דף שס"ה טור א', וע"ש שעכ"פ לא יפחות מג' ימים כמ"ד ג' ימים לקליטה).

ימי רחמים ורצון

ימים אלו מראש חודש אלול עד יום הכפורים הם ימי רצון. ולכן צירוף חודש אלול יוצא מסופי תיבות וצדקה' תהיה לנ"ו כ"ב, ב' אותיות' ה' מקורבין, ויונתה' ה' תנאה מעילאה, ואות' ה' הוא בחוץ על פקד עונן בת אדום ותם עונן בת ציון לא יוסיף להגלותו, רק להגאלך בגאולה שלימה במהרה בימינו אמן ואמן (תרי"ג השלם פ' מטות בהפסדה עמו' קמ"ב ד"ה שמעו), ומתוך שימי רצון המה, על כן בימים אלו יבכו ויתענו, כי בו יריעו לפני המלך ה' (דרשות מאמרים לר"ה, ח"ג דף כ"א ד"ה והנה).

ימי דין בו יראים על נפשם אפילו ההידיטים

ימים אלו הם גם ימי דין, ימים שאפילו "ההידיטים יראים לנפשם יותר" (בשו"ת אבה"ע ח"א סי' כ"ח ד"ה ומ"מ טוב, כתבו שם לענין מי שצריך להיטעב על עניני אסורין, וע"ז כתב דטוב שיהיה השבועה בחודש אלול או בערב ר"ח אלול, כי אז אפילו ההידיטים יראים לנפשם ביותר), והוא מרומז בשם החודש, שאר"ל עם האותיות בגימטריה דין, כי בימים אלו צריכין לפקח על כל המעשים, כי על כל אלו יביאך אלוקים במשפט (דרשות לר"ה, ח"ג דף כ"א ד"ה והנה).

תשובה בחודש אלול

עם זאת, אף שהוא ימי דין וחשבון לאדם, יש להאזין לשוב חודש זה בתשובה טרם יבואו ימי הדין ממש, שהם ימי ראש השנה, שבהם לרוב קדושת הימים הקב"ה נוהג בהם כימי בריאת העולם במידת הדין (דרשות, דרוש לפרשת נצבים שנת תקצ"ה, דף ש"א טור ד' ד"ה אהם), ותשובה בימים אלו הם במדרגה מעולה יותר, כי היא הכנה לשמיעת קול שופר, וכל חפץ רק להשיג קיום המצוות כראוי (עה"ת פרשת נצבים דף קכ"ב). ומי שהוא כבר בעל תשובה כל השנה, יזכה בחודש ימי הרצון להרבה יותר מזה, שגייע למדרגה נעלה "ומל ה' אלוקיך את' ל'בכך ואת' ל'בב זרעך לאהבה וגו', שהוא יותר נפלא שאינו צריך לזכות אבות רק עומד בזכות עצמו (עה"ת פרשת נצבים דף קכ"ב ד"ה ומל).

תפילה בחודש אלול מרוצה ומקרב הגאולה

בימי חודש אלול רצוי התפילה ביותר, כי ימי רצון לה' המה, וקראו לימים אלו "ירח ימים" (זהר חדש ח"א צו): שהוא גימטריא ש"ח, לרמז שיש לשפוך בו ש"ח לפני השם וירצה לפניו, וארבעים ימים אלו שמראש חודש עד יו"ה" הם מ' יום של קבלת התורה, ואם תצריך

דוד הקו שלנו: 0733.454.678 אהר"ב 10.10.605.615

בעמדות נדרים פלס "היכל החתם סופר"

החתם סופר ז"ע בפרשבורג

הקיסלר ינוח על מקום מנוחת קדשו מיד שבוע

דוד הקו שלנו: 0733.454.678 אהר"ב 10.10.605.615

החתם סופר ז"ע בפרשבורג

הקיסלר ינוח על מקום מנוחת קדשו מיד שבוע

דוד הקו שלנו: 0733.454.678 אהר"ב 10.10.605.615

החתם סופר ז"ע בפרשבורג

הקיסלר ינוח על מקום מנוחת קדשו מיד שבוע

היכל על ידי:

היכל החתם סופר

המפעל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר

מכון הוצאה לאור - קו תורני - גיליון שבועי

הצטרפות לקבלת הגיליון באימייל: chasamsofer3@gmail.com